DISSERTATIO MEDICA, INAUGURALIS, DE VARIOLIS INSERENDIS.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

GULIELMUS S^{T} CLARE,

BRITANNUS,

Societatis phyſico-chirurg. præſes annuus.

Ad diem 24. Junii, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXX.

73175

45720/F

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

Viro ſpectatiſſimo,

EDVARDO PARKER,

De Browſholme,

ARMIGERO,

Pro generis antiquitate

Et dignitate illuſtri,

Sed pro priſca hoſpitalitate Anglica,

Pro patriae amore,

Et aliis virtutibus præclaris

Illuſtriori,

Hanc Diſſertationem

D. D. D.

AUCTOR.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30386056

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

VARIOLIS INSERENDIS.

IN morborum, qui vitae humanae ſortem miſerabilem reddiderunt, catalogo, inter primos ſtant variolae. Et, quamvis hujus mali cauſas explorare, et acerbitati obviam ire, a prima invaſione, operam praeſtiterunt medici; omnis tamen opera periit atque proruit, in Europa ſaltem, uſque ad hujus ſeculi initium. Quo tempore, caſui, vel recentiorum ſagacitati, cedere cogebatur: Adeo ut hic morbus, qui, per ſecula fere decem, humanum genus devaſtabatur, terrorem et ſtragem undique diffundens,

dens, tandem armis ſpoliabatur: Et horum poſteri, qui variolas peſtem utpote graviſſimam fugiiſſent, ultro aggredientibus ſeſe offerunt. In hac diſſertatione, de variolis inſerendis, pauca dicere eſt conſilium: Quod ut melius abſolvam, ſequentem propoſui ordinem.

1*mo*, Inſitionis hiſtoriam quam breviſſime percurram.

2*do*, De modo corpus efficiendi morbo opportunius tractabo.

3*tio*, Inſerendi modum optimum deſcribam.

4*to*, Morbi poſt inſitionem curſum, ſignorum cauſam, prognoſin, et medendi rationem, depingam.

5*to*, Denique, unde profluant hujus artis commoda explorabo, et quae contra eam objecta leviter perſtringam.

HIS-

H I S T O R I A.

Antiqui, quoniam de variolis ex toto ſilent, inter eos latuiſſe prorſus eſt veriſimile; quia graſſantem in ſuis quemque temporibus morbum accurate expreſſerunt. Ortum in Arabia primum traxiſſe variolas, inter omnes fere conſtat; in his nempe regionibus, Paleſtinae finitimis, et uſque ad oceanum porrigentibus, quarum incolae feroces et indomiti, vitae neceſſariis contenti, parum conſuetudinis ac ſocietatis cum aliis habuerunt. Sed, quamdiu morbus tam atrox ibi latuiſſet, et quibus modis in corpus humanum fuiſſet excitatus, minime nobis compertum eſt. Septimi ſeculi autem initio citius diſſeminatum eſſe morbum non patet. Hoc vero tempore, Mahomet, mira cupiditate novae religionis per orbem terrarum propagandae ſtimulatus, non blanditias tantum experiebatur, ſed etiam

tiam ad vim armorum ventus eſt. Ut voti compos fieret, exercitus jam paratos cauſa agendi, Arabes ſupra dictos conſcripſit. His rebus igitur effectum, ut e latibulis vocatae variolae ſerperent per Aſiam: Et exinde, a cruce ſignatorum peregrinationibus, et commercio, longe lateque ſeſe ſpargerent. Hujus morbi clades quid depingam? Nonne a calculis cautiſſime inſtitutis patet, ex tanta multitudine, quam variis temporibus invaſerunt variolae, ſeptimum quemque ad minimum ſuccubuiſſe, et illorum qui ſupervixerunt vitam aerumnoſam permultos traxiſſe? Vim peſtiferam mitigare nequicquam conati ſunt medici, donec per inſitionem variolas transferendi modus fuit inventus et exercitatus. Sed artis hujus utilitas noſtra commendatione nequaquam indiget: Nam ſatis eſt experientia late patente probata. In Aſia procul dubio fuit primo excogitata variolarum inſitio: Sed lapſus temporum inventoris nomen gentemque delevit. Pylarinus hanc artem autem opinatur, ex Theſſalia in Smyrnam, Byzantium,

et

et hiſce finitimas regiones fuiſſe tranſlatam. Majore tamen veriſimilitudine ab aliis exiſtimatur, ab India Orientali, et praecipue e Georgia et Circaſſia, fuiſſe allatam. Iſtis enim regionibus, et foeminarum forma, et mos, eheu! crudelis valet, illas in ſervitutem addicendi. Ubi igitur juvenes variolis laborantes minimo periculo verſatos eſſe obſervaverunt, formae decus, et vitae cauſa conſervandi, illis admodum adoleſcentibus morbum arceſſiverunt. Etſi haec ars in Societatis Regiae Londinenſis Actis, ſicut in Aſia exercita, hujus ſeculi initio depingebatur; tamen, ad Dominae Mariae Wortley Montague dies, in Europae gentibus, nemo artem experiri auſus eſt. Matrona haec celeberrima, anno circiter milleſimo ſeptingenteſimo et octodecimo, Byzantii habitans, inſitionis in his regionibus effectus ſalutiferos rite perpendens, filium ſuum operationi ſubjecit; nec fuit eventus ſpe minor. Ex Aſia reverſa in Britanniam, ſecum artem tranſtulit, et filiae variolas impertivit, felici iterum eventu. Denique, ut

artem magis promoveret, epiſtolas quaſdam ingenioſas ſcripſit, omni perſuaſo argumento, hominum attentionem ad hanc artem ſtimulans. His modis in Europa coepit coli inſitio; tarde tamen progrediebatur, donec Georgio Primo regnante, in ſex capite damnatis, et poſtea in multis aliis ſponte ſeſe offerentibus, inſtituebantur experimenta. Etiamſi vero in omnibus fuit eventus ſecundus, et ars peritiſſimis ſpectata per Europam peragrare incipiiſſet; per inſcitiam tamen, vel quod animis vacuis nondum fuit ars accepta, iterum relangueſcere permiſſa, in deſuetudinem fere tandem abiit. In America interim Septentrionali, et ſub ventum jacentibus inſulis, majorem celebritatem atque nomen ars conſecuta eſt. His enim regionibus variolarum naturalium ſtrages ſolet eſſe ingens: Quarum imperio lethali ut obviam irent, per inſitionem ultro morbum incitabant. Et cum votis in omni periculo reſpondebat eventus, in Europa, inſperato fuit ars reſtituta; et in Britannia maxime, viginti abhinc circiter

ter annos. Eo tempore Suttonius, vir artium liberalium etſi rudis, ſumma ſagacitate inciſiones profundas et emplaſtra rejecit, calorem et lectum prohibuit, potioneſque ſumere frigidas, et aërem purum reſpirare juſſit. Cum melius fieri haud potuit quam factum fuit, omnia quae obſtiterunt removit; et hujus operatoris methodus tutior reddita, hodie placide accepta eſt.

De modo Corpus efficiendi Morbo opportunius.

Sexui omni, aetati, et temperamento, praeparationis unum modum adhibent Suttonii diſcipuli. Sed praxis haecce a ratione tam abhorrens repudienda eſt, et pro re nata tantum adminiſtranda.—In hac re tractanda, de aetate primo dicam; de qua multum diſputatur. Manifeſte vero patet, eam aetatem, quae inter ſecundum et ſextum accidit annum, optime convenire. Tunc nec conditio ad inflammationem ſpectans,

quae

quae cito poſtea inducitur, nec nervorum mobilitas, modo quippe deceſſa, infeſtantur, variolis ambo inimicae. Nam, ante ſecundum annum, ex temperamento mobili, ex dentitione et vermibus, convulſionibus obnoxii ſunt infantes. In illis quoque exhalationis fluxus eſt minor quam debet ad materiam varioloſam in cutem transferendam. Sed, quod majoris momenti eſt, calori immodico ex neceſſitate ſaepe exponuntur; quoniam in cunis illos deponere, in brachiis geſtare, necnon, uberum ductionem permittere, ſolent nutrices. Praeterea ſaepe moleſtior, interdum prorſus obſtructa, redditur ſuctio, papulis nares opplentibus, et tranſitum prohibentibus aëris. Porro, ſi urgent ſymptomata, nec demulcendo nec comminando, ut ſumant medicamenta, infantes tam teneros flectere potes. Neque nos inſitionem differre oportet, donec conditione inflammatoria tenſius evadit corpus, quae ſextum poſt annum fieri ſolet. Nam ab experientia pro certo habemus, hanc conditionem maligniorem ſemper efficere morbum. Necnon

non debilitati eſt obnoxia adulta aetas, ex venere, intemperantia, moerore, et terrore; quae contagionis acerbitatem augere, jamdudum comperta ſunt uſu.

Qui morbi ſunt Inſitioni vel opportuni vel inimici, eſt proxime diſquirendum.

Si quos conſilium eſt inſerere licuerit nobis ſeligere, nullo morbo tentatos, procul dubio, anteferremus: Quum autem, graſſantibus variolis, in morbis laborantes, vel etiam valetudine fluctuantes, ut insererentur ſaepe expetitum; eſt igitur medici, inter eos qui magis minuſve nocent, rite diſcriminare, ut inſtituatur non tantum vera prognoſis, ſed etiam a periculo impendente praemoneatur inſerendus. Ex obſervatione conſtat, morbos ad pyrexiarum claſſem pertinentes variolis maxime eſſe incongruos. Quippe quod, dum horror corpus invadit, in cutem inducitur conſtrictio, qua ſoluta

ſoluta augentur calor, et cordis vaſorumque actio. His rebus igitur obſtructa exhalatione, ad ſuperficiem raptim propellitur et accumulatur venenum, unde papularum ſequitur confluxio omnis periculi origo. Cum morbi febriles non adſunt, quin inſeri liceat variolas nil impedit: Etiam in gravidis et menſibus fluentibus, niſi forſitan prima aggreſſione, cum premunt indicia febris.

De Anni aptiſſimo Tempore.

Variolarum inſerendarum tanta eſt benignitas, ut, in climate ſaltem placido Britanniae, anni tempeſtate qualibet impune perficiatur operatio. Sed uno ut tempore frequentius graſſantur morbi epidemici, et alio, temperamentum inflammatorium, tempeſtas his minime abnoxia eſt eligenda. Æſtatis igitur principium caeteris anteponendum eſt: Id ſcilicet tempus, quod menſes

ſes Maium et Junium includit; frigore humido hyemali, nec non veris conditione inflammatoria, tunc ſolutis, et Syrii peſtiferi ardore nondum urgente. Inflammationem in fugam conjecit aeſtas, ſolida laxiora reddendo; exhalationi quoque, hyberno frigore cohibitae, immittit habenas. Nunc enim vireſcit omnis arbor campuſque, et tota naturae facies, ſalutem indicans, ſecum adfert hilaritatem.

Veneni Electio.

De materiae varioloſae electione multum dicitur. Ex naturalibus variolis tantum alii, alii ex fictilibus, vel etiam ex ambobus, ſine ullo diſcrimine petunt. Hi ex crudis, etiam ex vulnere ante febris acceſſionem, illi ex maturioribus; denique ex benignis et malignis, ſumunt. Sed, ſi res mature aeſtimatur, caeteris paribus, omnium eundem eſſe eventum reperiatur. Praeterea,

demonſtrant

demonſtrant et uſus et ratio, variolarum benignitatem ex conditione corporis, unde ſit ſubtracta materia, minime pendere; ſed ex corporis temperamento in quod introductum. Ex corpore autem non ſano, et variolis malignis, venenum depromere, vetat fama medici, vetat conſanguineorum anxietas.

Praeparatio.

De modis quibus diaeta, et medicamentis, corpus veneno paratius efficiatur, proxime quaerendum eſt. Suttoniae methodi fautores, et quidam alii, ut ſupra dictum, validis et enervatis cibum eundem, et eadem medicamenta, adminiſtrabant. Sed, ſi obtinet conditio inflammatoria, minimo cibo, exercitationibus, ſanguinis detractione, et catharticis, eſt ſolvenda. Contra, ſi corpus vel natura ſit debile, vel morbo extenuatum, regimen generoſius certe utendum.

At

At, urgente nullo morbo, vel variolis inimico temperamento, regimen ſolitum permittendum eſt. Porro, ſi infantibus infectionem movere cogimur, prius in cubili dormire, et ex cochleari bibere, aſſueſci debent, malis jam dictis cauſa obviam eundi. In corpus ad inſitionem parando, praeter cathartica, medicamentorum uſum prorſus ſilentio tranſiivi; quippe haud neceſſaria ſunt in nullo morbo tentatos. Inſuper, quae adminiſtrata ſunt, nihil valere exiſtimare ducimur; quippe enim cuique aetati et habitui, ut regimen jam dictum praeſcribuntur, et in quantitatibus tam exiguis, ut per ea paratius reddi nequeat corpus.

Operatio.

His de praeparatione praemiſſis, ad modos variolarum inſerendi diverſos ventum eſt. Graecorum nonnulli morbum ciebant, punctaras obliquas in mento, maxillis, fronte,

metacarpo, et metatarſo, faciendo; in quas veneni pauxillum ex adoleſcentulo morbo naturali affecto depromptum, ac in ſinu ſervae calefactum, infundebant. Alii quidem cum ſanguine, ex variis vulnuſculis acu factis detracto, venenum miſcebant, et vulneribus applicabant, nucum putamina (concavis partibus juxta vulnera poſitis) ſupra applicantes. Talibus modis in Graecia excitatae fuerunt variolae, ut memoriae prodiderunt Pylarinus et Timonius.—Ab ipſis, ſed aliter, peracta fuit operatio. Ille vero, ut partes carnoſae pungantur, quo minus doloris minuſque inflammationis cieretur, ſuadet; hic ut brachiorum muſculi. Sinenſes goſſypii veneno et moſcho imbutam turundam in nares indere ſolent, variolas cauſa movendi. Modus Sinenſis Meadius noſter in puellam, quae una fuit e ſex capite damnatis, experimentum fecit; octodecim circiter annos nata eſt. Hanc invaſerunt variolae, eodem tempore ac alios veneno modo diverſo expoſitos; vero multo acrius inſtabant; et ſuper alia capitis dolor.

Byzantini,

Byzantini, a quibus ad nos ars tranſlata fuit, puris varioloſi pauxillum in puncturas acu factas indendo ſuſcitant morbum.---Africani, cum infectionem impertire cupiunt, in variolis infecti cubiculum inſerendum adduci jubent, et e papulis maturis ſurreptum venenum, in cutem inter digitum indicatorium et pollicem extenſam, linunt. Ejuſdem partis cutem, acu, cui eſt filum annectum pure imbutum, interdum perforant: Sic infectio, a fili in vulnere relictione, vel tranſitu ejus tantummodo, praebetur. Eodem fere modo utuntur Indiae Orientalis operatores. Eodem necnon conſilio infantibus aliquando, ſaccharo ſyrupove admiſtum, dant venenum: Sed ſic adminiſtratum, a ventriculo ſaepe reſpuitur; unde inceptum inane.---Veneno cutem illinendo, metacarpos cervicemque etiam ligaturis infectis cingendo, variolas movent Cambro-Britanniae Caledoniaeque monticolae. Inter Gallos et Helvetios, cuti nudatae emplaſtro* epiſpaſtico applicatur materies. In Britannia, amplis brachiorum

orum vulneribus ſcalpello inflictis, goſſypium, linumve tinctum inſerendo, uſitatum fuit invitare morbum. Hodie vero in brachio unico tantum, ubi inſtitui ſolent fonticuli, ſcalpelli cuſpide imbuta, operculis interdum uſitatis, ſed plerumque rejectis, vulnus leve infligitur. Si modorum praecedentium eventus rite expendantur, non aliter inter ſe diſcrepare invenientur, quam quod poſtremus plus ſimplicitatis et jucunditatis ſibi jure vendicat. Venenum quocirca alicui quum impertiendum eſt, a varioloſo cui vires aliter integrae, ſit extempore depromptum, ſcalpelli cuſpide communis, morbi quo ſtadio non vero momenti: Ex maturitate enim, vel ex puris fluiditate, operationis minime pendet eventus. Muſculi deltoides inſertione, cutem veram inter et cuticulam, valde ſit vulnus leve inflictum. Ut vix horae momento, in vulnere detentum ſit ſcalpellum, vel ut vera cutis perfodiretur, haud neceſſarium. Inania ac etiam nocentia ſunt emplaſtra et ligaturae; infectionis quia progreſſus moleſtiorem

leſtiorem non tantum reddunt intuitionem, ſed quod in ulcus foedum, et aegre ſanandum, plagam aliter mitem ſaepe efficiunt. Segregatus a variolis contactis per decem ad minimum dies ſit inſerendus, ne curſu naturali infectio ſurripiatur; et ita, ſi minus felix eventus fuerit, in inſitione haereret culpa. Curioſe enim proſpiciendum ſemper eſt, ne artis tam ſalutiferae adverſarii armis inſtruantur. Venenum recens maxime petendum eſt; aridum tamen ſi ſervatum ſit, fermentationem adeo ut nullam ſubiret, quin inſeratur nil vetat.

Infectionis Progreſſus.

Ad curſum infectionis tandem perventum eſt; de quo certiores facti ſumus, in morbi prioribus ſaltem ſtadiis, a vulneris faciem curioſe intuendo. Infectionis ſigna, die inſequente, vulnus vix exhibet ulla. Sed triginta ſex horis vix elapſis, pulicis

morſum

morſum plaga refert, corrugatur cuticula circumſtans, et, applicato digito, dureſcere percipitur. Tentatur, quarto die, prurigine vulnus; et in veſiculae medio tenuis cernitur lympha. Ejuſdem brachii axillam, quinto die invadunt tumor, dolor, atque rigor. Sexto ſeptimoque, in vulnus multo acrius inſtat inflammatio. Octavo autem die, horror, languor, vertigo, virium proſtratio, calor auctus, et pulſus velox, febris aggreſſionem plane indicant. Hoc tempore efflorescentia, veſiculam lympha diſtentam cingens, pollicis ad latitudinem ampliatur. Et, ſi microſcopio attente exploratur vulnus, puſtulae quaedam confluentes conſpici poſſunt, primo etiam febris impetu. Triduo ſe ſubducunt indicia febris, et papulae ſtatim inflammatae, plus minuſve confertim per cutem ſparſae, in lucem prodeunt. Finitur decimo tertio eruptio, et papulae pure benigno repletae tandem, diem viceſimum circiter, in ſquamas abeunt, foveolas depreſſas raro relinquentes. Febre fugata, ad priſtinam fere

hilarita-

hilaritatem redire ſolet aeger. Variolarum fictilium hic curſus uſitatus eſt. Sed ordo longe diverſa interdum obſervatur. Die enim inſitionem ſequente, aliquando inflammatio occupat vulnus. Et contra, infectionis ſigna nonnunquam non tam mature ſe oſtendunt: Quinto adeo ut vel ſexto die, tam levia ſunt, ut aciem oculorum fere eludant. Inciſionem purigo et color roſaceus, axillam tumor, rigor, atque dolor, denique corpus febris multo ſerius quam tempore ſupra dicto, invadunt. Diverſam formam induit febris; nam nauſea, vomitu frequente, languore, viriumque proſtratione, aliquando ſtipatur. Febre adhuc ſaeviente, et ſtadio maxime papularum eruptionis, corripiunt infantes aliquando convulſiones epilepticae: Quae, pro corporis mobilitate, plus minuſve ſaeviunt, plerumque ſunt quidem mites, et eruptione facile repulſae; alias vero tam acerbae, ut, nihil proficiente auxilio, aegrotus de medio tollitur. Inter papulas, macula rubra ſunt interdum ſparſa; quae tamen triduo e

conſpectu

conſpectu ſe auferunt. Puſtularum erumpit, etſi rarius, meſſis altera, horrore, capitis dolore, et febris caeteris miniſtris comitata: Quae curſum tamen ſolitum non currunt; tempore vero eodem ac prioribus diſcedunt. Aberrationes caeteras enumerare, non eſt conſilium; variolarum enim naturalium veſtigia premunt, et ab eodem fonte cauſas ducunt. Inter ſigna quae corpus tactum eſſe denotant, dolor, tumor, et rigor axillae, et febris, ut pathognomonica ſemper ponenda ſunt. Nulla enim inflammatio, nulla quam patitur ſuppuratio vulnus, horum uno vel altero abſente, ſunt credenda. Ex multis obſervationibus practicis, ſed maxime ex exempli hiſtoria, nuper nobis conceſſa ab ingenioſo Domino Dawſon de Sedburgh, in agro Eboracenſis ſeptentrionali diviſione, chirurgo celeberrimo, illa ſigna ſpectatiſſima uti teſtimonia deponere adducimur—Ecce hiſtoriam: ‘ In the ‘ ſpring of the year 1772, two children of ‘ one family were inoculated, nearly in the ‘ manner of Doctor Dimſdale. A ſlight ‘ inflam-

‘ inflammation appeared on the third day, ‘ which on the fifth was conſiderably in‑ ‘ creaſed, and a hardneſs perceived on preſ‑ ‘ ſure. The inflammation, on the eight ‘ day, was much increaſed, extending near‑ ‘ ly the breadth of half a crown. A gentle ‘ preſſure being now applied to the inocu‑ ‘ lated parts, matter iſſued out pretty free‑ ‘ ly, with which a cotton thread was wet; ‘ and, that it might be perfectly ſaturated, ‘ it was drawn through the matter that ‘ came from each. With this thread nine ‘ or ten were inoculated, by firſt making a ‘ ſlight inciſion in their arms with a clean ‘ lancet, and then applying a ſmall piece ‘ of the cotton thread, which was retained ‘ on the parts by plaſters.

‘ Every one of theſe had a fever, and erup‑ ‘ tion of puſtules in due courſe; whilſt the ‘ children from whom the matter was ‘ taken, had neither pain in the axilla, ‘ fever, or eruption. But, on the eleventh ‘ day, the inflammation of the parts abated; ‘ and, two or three days afterwards, there

'remained nothing but a dry ſcab. At 'the requeſt of the parents, they were a-'gain inoculated in the other arm of each; 'when, contrary to expectation, the parts 'inflamed, and underwent nearly the ſame 'change as before. But axillary pains 'were now felt; and, about the ninth or 'tenth day, a pretty ſmart fever acceded; 'which was, in the uſual time, followed 'by a copious eruption of fine ſmall pox. 'The parts firſt inoculated were not in the 'leaſt affected by the ſecond inoculation. 'Quaere, At a proper time, might not theſe 'children have been inoculated from them-'ſelves?'

Spiritum foetidum, ut febris eruptionem antecedentis notam pathognomonicam, tametſi ponit Dimſdalius ingenioſus, ſilentio praeterii: Ab experientia enim et ratiocinio, a foetore febribus omnibus communi, diſcrepari quid poſſit, parum nobis videtur. Vel, ſi ſit etiam major, calomelanos uſui liberali nonne aſcribendus ſit?

Signorum

Signorum ratio.

Venenum inſitum inflammationem partis vulneratae gignit, et effuſionem lymphae idoneae, ad ciendum morbum. A vaſis lymphaticis in ſuccorum maſſam, ſic imbuta lympha, defertur. Axillae glandulas tumore, rigore, et dolore afficiens. In ſanguinis maſſam, ſui generis, fermentationem admiſſum excitat venenum; unde oritur febris. Cur in febris productionem occupantur octo circiter dies, nobis non eſt dicere. Naturalibus tamen aeque ac fictilibus, neceſſarium videtur, temporis hoc ſpatium, vel etiam longius. Ancillae enim exemplum, octodecim circiter abhinc menſes, ſedulo obſervavi. Curam et nutrimentum variolis tentatae ſorori praebuerat, cujus poſt reſtitutionem, rediit ad prioris dominae miniſterium, a ſorore et infectione longe remota. Poſt reditum die octavo, febris eruptionem praecedentis ſigna ſe oſtendebant,

ſtendebant, et, ſoluta febre, papularum varioloſarum eruptio. Corpus plerumque integrum quoniam adoritur venenum, febrem inflammatoriam genitam eſſe, haud mirum. Quum autem veneris, ſeu vivendi intemperantia, vel alia qualibet cauſa, vires proſtratae ſunt, longe aliter accidit. Ut omni enim contagioni vim addit debilitas, ſic febrem peſſimi generis ſemper inducit. Debilitatis effectus, peſte tentatis, fere ſemper lethales ſunt ; qui novi nupti enim, vel qui more Graeco biberunt, vel porro qui terrore vel moerore fuerunt depreſſi, huic morbo graviſſimo ſaepe occubuerunt. Corpore debilitato, tardius progreditur infectio, ſexto adeo ut die vix cerni poſſit vulneris inflammatio. Infantes tenerrimos, vel quorum dentes jam erupturi ſunt, maxime infeſtant convulſiones ; exceſſui igitur tribuendae ſunt irritationis. Remittente febre, erumpunt papulae. Tinctis enim ſuccis, ad cutem, perque eam ſimul cum materia exhalabili, propelli incipit venenum.

At,

At, ſi febris terminos extra ſolitos vagetur, ad cutem nimis raptim transfertur, a cordis et vaſorum aucto impetu, venenum: Officiis fungi ita ut exhalantibus non praebetur otium: In periculo ſic ſummo verſatur aegrotus, puſtulis nimirum confluentibus. Vel calori immodico, vel regimini generoſo, danda eſt eruptio rubra: Nam ſemper ſolet evaneſcere, ſublatis horum uno et altero. Fonte ex eodem papularum fluunt meſſis ſecunda, et natura morbi confluens; antecedunt enim haec ſigna febris plus minuſve acerba.

Prognoſis.

Signorum obſervatione dignorum, cauſis ſic indagatis, propriarum notarum ſequitur explicatio, quae vel infectionis ſigna, vel quae ſpem vel metum oſtendunt. Inflammationis ſi ſigna maturiora exhibet vulnus, curſus morbi brevis erit, et eventus ſecundus.

Contra,

Contra, tardius ſi progreditur inflammatio, ſexto adeo ut die pro colore roſaceo, circumdet veſiculam pallor, et dureſcere vix percipiantur vulneris labia, metuendus eſt eventus. Si quinto vel ſexto die tentantur glandulae axillae tumore, rigore, et dolore, humores infectos non tantum indicant iſta ſigna, verum etiam morbi benignitatem. Si febris comitantur virium defectus, pallor, pulſus debilis, et caetera febris peſſimi generis indicia, difficilis aegroto valetudo. Si, saeviente febre, accedunt convulſiones leves, terreri parum convenit: Sed, ſi acerbius et crebrius inſtant, ſubeſt mortis periculum. Poſt aggreſſionem tertio ſi die ſoluta eſt febris, et eruptio diſtincta, etſi etiam copioſa, (papulis rotundis et verſus margines inflammatis), ſalus facilis. Si, poſt inflictum vulnus, axillam invaſerit dolor, vel febris utcunque levis ſupervenerit, morbum productum iri non eſt dubitandum, quamvis etiam, diſcedente febre, nullae eruperint papulae. Limites ſi ſolitos tranſit febris, papulas eſſe numeroſas

expec-

expectandum eſt. Si faciem occupavit papularum eruptio copioſa et confluens, in medio depreſſarum, et lympha repletarum ichoroſa, vix aliquid ſpei, vix aliquid auxilii eſt in medicina. Si comitantur maculae rubrae, non difficulter fert morbum aegrotus; facile repellantur enim regimine tenui.

Modus medendi.

Cognitis indiciis, quae nos vel ſpe conſolentur, vel metu terreant, ad morbi curationem tranſeundum eſt. Variolarum, ut ex febris natura et conditione plerumque pendet eventus, ad curſum ejus igitur obſervandum, maxime dirigendus eſt curantis animus. Sed creberrime accidit, eruptionis moram, papulas confluentes, necnon et omnia minus propitia ſigna, ortum ducere ex nimia ad inflammationem diſpoſitione; quam corrigere, in primis neceſſarium eſt.

Corpore

Corpore infecto, interdicenda ſunt aromata, caro, et liquores generoſi. Aquam frigidam bibere liceat, et liquores ſubacidos, et fructibus maturis necnon uti. Bis circiter, vel, pro temperamento, catharticis refrigerantibus ſit alvus ducta, febris ante adventum. Exercitatio porro, ſub dio, pro viribus, permittenda eſt. Febris indicia ut raro gravia obſervantur, praeter catharticum, prima invaſione, et regimen tenue, alia parum poſtulant medicamenta. Urgente febre inflammatoria, ut in adultis interdum fit, frequentius reſpirandus ſit aër purus, adhibenda cathartica, et ſine mora mittendus ſanguis. Plerumque autem interdicitur, papulis erupturis, ſanguinis detractio: Sed ex theoria tantum opinamur. Ex uſu enim ſaepe comperimus hujus remedii poteſtatem ſalutiferam; in juvenis exemplo, praeſertim tres abhinc circiter annos, quem oppreſſerunt per ſpatium horarum quinquaginta, et etiam ingraveſcentia indicia febris. Sanguinis detrahere non dubitabatur largam quantitatem; papula-

rum

rum etſi inſtare credebatur eruptio: In vicinitate enim ſeſe ſparſiſſent variolae. Nec fuit ſpe minor eventus; ſe ſubducente enim febre, in lucem prodiit papularum benignarum eruptio diſtincta. Si ſemicupio tepido cedere haud curant, quae infantes corripiunt convulſiones, protinus recurrendum eſt ad anodyna: (Sanguinis enim detractionem, alvi ductionem, vel veſicatoria, adminiſtrare non eſt ſemper otium.) Moſchum nunquam valere, at laudani liquidi largas quantitates ſaepe obſervavimus. Si indicia infectionis tardius procedunt, et profertur in medio peſſimi generis febris, regimine minimo nimis libere parum convenit uti: Sed juſculis, et vino cum aqua admiſta, ſubveniendum eſt aegroti viribus. Terminos ſolitos ſi tranſeat febris, ſi vires ſuccumbant, et minime erumpant papulae, in talibus quantitatibus exhibeatur tartarus emeticus, ut cieatur vomitus, ſed maxime nauſea, et ad cutem materiae exhalabilis determinatio. His modis enim emundatur

ventriculus, diſcutiuntur in ductu alimentario congeſtiones, et, cutis ſpaſmo ſoluto, via paratur veneno cum exhalationibus miſto. Si (quod non ſaepe accidit) infeſtet cynanche; a potationibus frigidis abſtineat aeger, et aliis huic morbo inimicis. Si confluant papulae, et tardius in ſuppurationem abeant; ducenda eſt non minus alvus, et aëri puro aeger exponendus: Porro, cortex Peruvianus et anodyna adhibenda ſunt. Materiam aliter ichoroſam et malignam benignius efficiunt haec remedia, non quidem quod ulla peculiari gaudeant poteſtate, ſed vires quod fulciant et vaſa languida ſtimulent. Quem doctrinam cauſa confirmandi, infantium ubera ducentium, necnon febre intermittente depreſſorum, quorum vires cortice Peruviano ſubveniendae ſunt, exempla narrare ſufficiat; nam illi prae omnibus rejiciunt infectionem. Denique, cum in ſquamas abeant papulae, ducenda eſt ſemel vel bis alvus. Regimen dein ad priſtinum redeat aeger, rationemque vivendi.

Tanta

Tanta eſt variolarum vero fictilium benignitas, ut plerumque nulla, ſive per diaetam, ſive per medicamenta paratione, opus ſit, non evolutis etiam papulis. Centum enim, quibus annis abhinc tribus, Aprile, Maio, et Junio menſibus, inſitione morbum communicavi, aetatum conditionumque variarum; exhibita fuerunt nulla medicamenta, ſaltem efficacia, nullaque paratio; ordinarium et porro permiſſum fuit regimen. Horum nonaginta et novem optime procederunt. Et obſervatione dignum eſt, ut ex centum, tres tantum in eadem domo, qui, per matris nimis officioſam curam, aërem purum, menſe etſi Junio, reſpirare non permiſſi; et quos veſtibus ſemper vel ſtragulis, vel ad focum inflammatos, inveni; variolarum majorem malignitatem fuiſſe, quam caeteris, et papulas iis plus confluxiſſe. Ex his ſuccubuit unus, variolarum oppreſſus confluxione. Duobus caeteris, etſi eruptio copioſa, tamen eventus ſecundus. In exemplis ſupra dictis, fuit puer tumoribus

et ulceribus ſtrumoſis, circa fauces, valde tentatus; cui tamen fuere variolae benignae, ſine morbi prioris ulla exacerbatione.

Unde Inſitionis profluat Utilitas.

Medendi ratione ſic praemiſſa, hujus artis unde oriatur utilitas, deinceps exploranda eſt.

1*mo*, Ex veneni exigua portione introducta, minus malignas evaſiſſe artificiales exiſtimabatur, quam naturales; in his enim pro vero habebatur, veneni majorem quantitatem, a pulmonum et cutis vaſis bibulis, abſorptam eſſe; unde perturbationem graviorem ſuſcitatam. Enimvero nec experientia nec ratiocinio adornatur haec doctrina. Quippe enim, ſi fermentationem movendo, ut ſupra dictum, morbum producit venenum, valet aeque plus minuſque veneni. Autem veriſimillimum eſt ex veſtibus,

ſtibus, ſtragulis, aliiſque veneni receptaculis, morbum eſſe attractum; a quibus exigua tantum quantitas impertire potuerit. Porro, ſi duobus hominibus ſit communicata veneni eadem quantitas, et calori unus expoſitus, et regimini tenui, et aëri puro, alter tractatus; illi paucae, huic papulae numeroſae et confluentes, caeteris paribus, contingent.

2*do*, Neque tribuenda eſt veneni electioni hujus artis utilitas. Morbus enim benignus evaſerat a veneno ex corpore exanime deprompto; et, vice verſa, ex diſtinctarum veneno malignus.

3*tio*, Nec a paratione per diaetam, vel medicamenta, inſerendi cui ſalus integra aptius evadit corpus: Paratis enim et imparatis eadem benignitas.

4*to*, Quod ex humano corpore nuperrime depromptum ſit venenum, momenti eſt forſitan nonnullius: In morbo naturali enim peſſimi generis venenum ex veſtibus, et aliis fomitibus, ſaepe captatur: Summam ubi virulentiam

rulentiam liceat ſibi comparare ſubeundo fermentationem.

5to, Ætatis, temperamentorum, et anni temporis ſelectio, multum procul dubio valet. Nam illa aetate variolas arceſſere liceat, qua nec dentium eruptio, nec morbi metus, nec animi affectus deprimentes aut graves, veneris ſeu vivendi intemperantia, vel alia obnoxia, intercedere poſſint. Quin etiam anni tempus ſeligere liceat, nullo graſſante epidemico.

6to, De adventu morbi inſitione arceſſi, ut ſemper ſumus praemoniti; temperamentum inflammatorium, vel aliud inimicum, otium eſt pellere in fugam.

7mo, Ut quaedam aëris conſtitutio variolarum naturalium graſſationi procul dubio neceſſarium eſt; morbi quoniam malignitas, cynanche aphthoſa, aliaque inauſpicata fonte ab hoc oriantur; hujus ſic evitatio, corpori incorrupto variolis impertitis, majora promittit commoda.

8vo,

8*vo*, Denique, aëri audacter exponere, omni morbi ſtadio, uſum aëris puri, et regiminis tenuis non intermittere, valde proſint. His enim magnopere mitigatur variolarum naturalium acerbitas.

Emolumentis ſic inſitionis enumeratis, a re non alienum erit leviter perſtringere quae contra artem objecta.

Morbos alios una cum veneno varioloſo impertitos iri contenditur: Et cynanches aphthoſae, febris miliariae, nec non rubeolae, et cutis affectionum, prolata ſunt exempla. Sed ad convincendum minime valent hae objectiones: Tempore quoniam eodem ac variolae graſſabantur morbi ſupra dicti: Curſu igitur naturali, veriſimillimum eſt, illos captatos.—Et praeterea, in exemplis relatis, curſum his morbis proprium ſemper cucurriſſe, non patet. Nulla denique adhuc inſtituta experimenta, hos morbos inſitione poſſe moveri oſtendunt. Quod vero objectum eſt, artis hujus exercitationem, variolas aliter dormientes diſſeminare,

ſeminare, ne flocci quidem pendendum eſt.

Quaedam aëris conſtitutio peculiaris autem, ut ſupra dictum, ad variolarum diſſeminationem valde neceſſaria eſt. Conditionis et hujus defectus, quae inſitioni tam praeclara cedit commoda morbi graſſationem diffuſam etiam impedit. Ter, ad minimum, temporibus lociſque diſtinctis, morbum impertivimus, naturalium graſſationi longe remota; et ex illis diffundi negaverunt variolae; commercium etſi cum intactis non ſemper impeditum fuit.—Praeterea inventum eſt, quanto crebrius graſſentur variolae, tanto minus eas eſſe exitioſas. Ætatem tunc enim non tam provectam, et variolis idcirco auſpicatiorem, invadit morbus.

Interemptorum a variolis numerum Londini auctum fuiſſe dicitur, hujus poſt artis introductionem, mortuorum ut ex tabulis conſpici poſſit. Hoc vero teſtimonium eſt inane. A tabulis enim accuratiſſimis Doctoris Jacobi Sims, interfectorum

a

a variolis numerum (annis ultime praeteritis quatuor exceptis) ab anno milleſimo ſexcenteſimo et viceſimo nono, ante artis hujus introductionem fere ſeculum, ſemper increviſſe, probatum eſt. Mortuorum igitur incrementum ex aliis cauſis petendum: Et maxime forſitan ex incolarum a rure, et regionibus variis, in urbe, majore quam antea fuit, influxu.

F I N I S.